

MILITAIRE-MEMORIE.
der
Onderafdeeling Parigi.

I. AARDRIJKSKUNDIGE BESCHRIJVING.

- a. Ligging, grootte, grenzen. De Onderafdeeling Parigi ligt tusschen de meridianen $119^{\circ} 50'$ en $121^{\circ} 50'$ O.L.van Greenwich en tusschen de horizontaal cirkels $0^{\circ} 45' N.B.$ en $1^{\circ} 11' Z.B.$ (de equator loopt ongeveer over de kampong Sinei in het landschap Mooetong) en omvat de zelfbesturende landschappen Parigi en Mooetong. De grens tusschen het rechtstreeks bestuurd gebied der afdeling Gorontalo en het landschap Mooetong wordt bepaald door de rivier Molosipat tot hare uitmonding in de Tomini-bocht; tusschen de landschappen Parigi en Poso door de rivier Maleali ~~xxxxxi~~ welke in de Tomini-bocht uitmondt bij K.Maleali, terwijl de grens met de ten Westen en ten Noorden van de onderafdeeling gelegen landschappen over de waterscheiding, tusschen de Celebes-zee en Tomini-bocht loopt. De grens tusschen de landschappen Parigi en Mooetong wordt bepaald door het riviertje Towana. De grootte der onderafdeeling is in verband met de weinige gegevens moeilijk te schatten.
- b. Algemeene gesteldheid voor den bodem. Omtrent de grondgesteldheid zijn geen gegevens beschikbaar. In het jaar 1929 werd onder leiding van Prof. Dr. BROUWER een geologisch onderzoek naar de bodemgesteldheid gehouden. Hoofdzakelijk trof men verweerd graniet aan. Het hoog en dichtbegroeid gebergte is niet vulkanisch. Wel treft men op enkele plaatsen warme waterbronnen aan, (o.a. bij de kg. Parigi mpoeoe) doch deze behoeven nog niet op vulkanischen oorsprong van den bodem te wijzen. Nabij de kust heeft koraalvorming plaats. Slechts op enkele plaatsen reikt het gebergte tot aan de kust. Overigens bestaat de geheeld kuststrook uit grootere en kleinere vlakten. Deze zijn echter nergens van groote uitgestrektheid. De grootste vlakten treft men aan bij Saoesoe, Dolago, Parigi, ~~xxxxxi~~ Ampibabo en Toriboeloe in het landschap Parigi en bij Toeladengie, Tacepa, Lamboeno en Tada in het landschap Mooetong.
- c. Kusten. De kustlijn heeft een vrij onregelmatig verloop. Vele tandjongs strekken zich ver in zee uit, terwijl de benedenloop der rivieren dikwijls door kleine moerassen leidt. Nabij de kust liggen bijna overal riffen, welke het varen langs de kust eenigszins bemoeilijken. De zee is echter nimmer onstuimig, terwijl alleen bij Oosten- en Zuidenwind moeilijkheden worden ondervonden. Goede schuilplaatsen vindt men in de baai bij Tamboen, Makakata en Teroeloea. (Laboeansori) in het landschap Parigi en bij Sigentil (Malango). Tinombo (Salebia), Ambesia en Mogogondo in

het landschap Mooetong.

Nagenoeg overal kan men echter ten anker komen, zoodat het varen met prauwen of motorbooten geen moeilijkheden oplevert.-

d. Rivieren.

De rivieren hebben als communicatiemiddel geen waarde. In den drogen tijd zijn ze zeer gemakkelijk doorwaadbaar, terwijl in den regentijd reeds zeer spoedig na elke bui de waterstand tot het normale peil is teruggekeerd, zoodat het verkeer slechts weinig last ondervindt.

De voornaamste onoverbrugde rivieren zijn: de Saesoe, Toroë, Tindaki, Dolago, Pelawa, Towera, Ampibaboe, Toriboeloe, Tada, Binaä, Tinombo, Palasa, Lamboenoe en Toeladenggi-rivier.

Enkele rivieren, o.a. de Siboeaja worden gebruikt voor den afvoer van boschproducten. Het water der rivieren is overal geschikt voor de Consumptie.

e. Wegen en paden.
Kunsweg.

Een onverharde weg loopt vanaf kg. Toroë tot kg. Ongka (240 K.M.) en van kg. Lamboewo naar Mooetong. In den drogen tijd is deze kunsweg voor auto's berijdbaar van kg. Dolago tot kg. Ongka (214 K.M.).

De toestand van deze weg is vanaf kg. Tada tot Tomini (134 K.M.) vrij goed, terwijl het gedeelte van kg. Dolago tot de grens van het landschap Mooetong minder goed is.

Tusschen Parigi en Tomini rijden van tijd tot tijd de landschaps-auto's.

De meeste rivieren zijn nog niet overbrugd, hetgeen evenwel geen bezwaren oplevert.

De kunsweg is voor karrentransport geschikt.

Kustpaden.

Paden loopen vanaf Toroë naar Saesoe en van kg. Ongka naar Lamboewo en van kg. Mooetong naar de grens Molosipat.

Bergweg.

De weg van Toboli naar de grens Donggala is voor een 12tal K.M. op breedte gebracht, zoodat thans nog een traject van 4 K.M. resteert. Aangezien ook aan de zijde van Donggala hard aan deze weg wordt gewerkt, zal de weg dit jaar nog gereedkomen. (onverhard)

Bergpaden.

De voornaamste bergpaden loopen over het scheidingsgebergte van Dolago naar Paloe, Kasimbar naar Tawia (landschap Banawa) Tinombo naar landschap Banawa, Palasa naar het landschap Toli-Toli.

f. Kampongs.

Op enkele kampongs na liggen de nederzettingen aan den kunsweg. De vorm der kampongs is daardoor langwerpig, alleen de grootere kampongs hebben zijwegen loodrecht op den kunsweg. De bevolking is geneigd in de tuinen te gaan wonen, zoodat dikwijls onbewoonde huizen worden aangetroffen.

Voor een brigade-Infanterie is steeds voldoende ruimte aanwezig, zoodat altijd gezamenlijk kan worden gelegerd.

- g. Plantengroei. Het gebergte is zwaar beboscht, wat ook van de vlakten kan worden gezegd. Op vele plaatsen heeft het bosch echter plaats gemaakt voor alang-alang velden en uitgestrekte klappertuinen. Door de zware begroeiing is het terrein niet overzichtelijk, deze begroeiing is echter geen onoverkomenlijke hindernis voor de verplaatsingen van brigades-Infanterie.
- h. Klimaat en moesons. Het klimaat aan de kust is warm. In verband met de ligging ten Noorden en ten Zuiden van de equator, heeft over het algemeen het Noordelijk gedeelte (d.i. het landschap Moeetong) een droog eerste halfjaar en een vochtig twee halfjaar, terwijl het Zuidelijk gedeelte meer een vochtig eerste halfjaar en een droog tweede halfjaar heeft. Lang aanhoudende droge tijden heeft men niet. In den drogen tijd zijn de nachten koel, terwijl deze in den natten tijd warm zijn.

II. BEVOLKING.

- a. Afkomst, stam en klasse-indeeling. De bevolking behoort in het algemeen tot de Toradja en is onderverdeeld in verschillende stammen, welke gewoonlijk worden aangeduid naar de taal, welke men spreekt. In het bekende werk van Dr. Adriani en Dr. Abr. Kruyt "de Bareë sprekende Toradja's" worden de bewoners der Tomini-bocht, althans de kustbevolking van Parigi gerangschikt onder de Parigi'sche Kalle'sche groep der Toradja's. Van de vreemde elementen moeten genoemd worden de Boegineezen, Mandareezen, Badjo's, Gorontaloezen, Minahassers, Sangireezen, Talaureezen, Balineezen (verbannen), Arabieren en Chineezen.
- b. Sterkte. Zie bijlage.
- c. Godsdienst. De Inheemsche bevolking belijdt v.n.l. de Islam. Van fanatisme in den godsdienst is geen sprake. De toestand waarin de missigts verkeeren wijst er reeds op, dat het gros der bevolking slechts in naam Islamiet ~~zijn~~ is. Op den voorgrond tredende geestelijken werden door mij niet aangetroffen. In de bergstreken vindt men nog eenige heidensehe stammen. In Parigi treft men o.a. onder de To Raranggonouw, To Boda en To Besoa vele heidenen aan, in het landschap Moeetong onder de Sipajeërs, de bewoners van kg. Lom-bok en de bergbewoners nabij de kg's. Eeja, Palasa en Tada.
- d. Taal. De Inheemsche bevolking wordt, evenals dit in andere deelen van Midden-Celebes het geval is aangeduid naar hunne taal en bezigt men hiervoor het ontkenningwoord "Neen." Het aantal gangbare talen is zeer groot.

De voornaamste zijn: De Bareë, Tarra, Torai, Ledo, Laedja, Tiadjo en Tialo-taal. Door de aanwezigheid van een vrij groot aantal Arabieren en aanraking met vreemdelingen wordt langs de kust zelfs door de eenvoudigste koolie, de Maleische taal desgewenscht gesproken.

e. Bewapening en vechtswijze.

De wapens bestonden uit lanssen, klewangs, schilden, werplansen, blaasroer en pijl en de oude voorlaadgeweren. Deze laatste zijn thans niet meer aanwezig. De thans aanwezige vuurwapens zijn geregistreerd.

f. Woningen en gebouwen.

Van een volk, dat tot voor betrekkelijke korten tijd nog een nomadenleven leefde, mag niet verwacht worden reeds thans in het bezit te zijn van woningen, die een meer permanent karakter dragen. De meeste woningen zijn zeer primitief. Op houten stijlen gebouwd bestaat het verblijf uit een bamboe- of atapwand en een atapdakbedekking. Zij hebben slechts één vertrek, waarvan een gedeelte als kookplaats is ingericht. Enkele vensters en een deur zorgen voor lucht en licht. Een eenvoudige trap leidt naar de deuropening.

De enkele grotere woningen zijn het eigendom van de Arabieren of van de meer geëde Inlanders.

Soms zijn deze huizen met planken omwand en ingedekt met dakijzer. Meermalen komt het voor, dat een woning jarenlang onafgewerkt blijft. Dit is echter geen beletsel om ze dan toch maar tot verblijfplaats te gebruiken. De bedehuizen der Islamieten verkeerden over 't algemeen in verwaarloosden toestand, terwijl bij den bouw slechts gebruik is gemaakt van de hulpmiddelen, waaruit ook de woningen zijn opgetrokken.

Tot de beste woningen mogen gerekend worden, die van de Radja's en de Districtshoofden. De Radja te Tinombo woont in een ladschaps-huis van Europeesch model; is goed gemeubil-leerd en netjes onderhouden.

g. Middelen van bestaan. Landbouw.

De bevolking vindt in de landbouw haar hoofdmiddel van bestaan. Deze landbouw bepaald zich v.n.l. tot de éénjarige gewassen rijst en mais. Rijst en mais wordt op de ladangs veelal gemengd verbouwd. Hoofdzakelijk vindt men de rijstbouw op de ladangs, meer en meer gaat men zich echter toeleggen op de verbouw van rijst op sawahvelden. De voornaamste sawahcomplexen vindt men bij de kg's Dolago, Minahassa, Ball, Parigi, Gimpoeë, Masigi, Kampal en Toriboeloe in het landschap Parigi en Sigent, Sidoan, Bainaaf en Mooetong in het landschap Mooetong. De totale oppervlakte der sawahgronden bedraagt ongeveer 1000 bouws. Als bijgewassen verbouwd men v.n.l. cassave, bataten, keladi en katjangsoorten.

In de omstreken van Tinombo worden uien en tabak, nabij Pelawa (Parigi) tabak verbouwd. Uitvoer van tabak en uien heeft plaats naar Gorontalo en Poso. Vooral de uitvoer van uien van Tinombo is niet onbelangrijk.

Van de overjarige gewassen is de klapper de voornaamste. Voortdurend wordt deze aanplant uitgebreid, door op de ladangs tusschen de gewassen klappers te planten.

In de vochtige streken treft men veel sagopalmen aan. De sago is een gewild volksvoedsel, wat ook van de pisang gezegd kan worden. De arenpalm komt slechts op enkele plaatsen voor.

Te Tindaki en Tomini wordt suiker bereid. In de omstreken van Tada vindt men groote velden ananasplanten welke welig in de klappertuinen groeien. Bijzondere zorg aan deze planten wordt er niet besteed, niettemin worden de vruchten geregeld op de passer te Tada verhandeld.

Boschwezen.

De voornaamste boschproducten zijn ebben- en ijzerhout, rottan en damar. Voor den uitvoer wordt verwezen naar de vermelde onder Handel. Veeeteelt.

Aan veeeteelt wordt weinig gedaan. In het jaar 1927 werden ter verbetering van den rundstapel 12 Onggolestieren en 2 koeien ingevoerd. Og hiermede eenig resultaat is of wordt bereikt valt nog te betwijfelen. Eenige zorg wordt aan het vee niet besteed. Dit mag echter niet gezegd worden van de Balineesche kolonie nabij Parigi, zij geven hunne "bantengs" een goede verzorging.

De paardenstapel is ook van geen belang. Hoogstwaarschijnlijk is teveel voorkomende kwade droes hiervan de oorzaak.

De karbouw wordt v.n.l. voor de sawahbewerking (paroejah) en als lastdier gebruikt.

De handel in vee is zeer gering. Een kleine uitvoer heeft plaats naar Poso en Donggala.

Sterkte van den veestapel:

paarden	+	270
runderen	+	4000
karbouwen	+	1800

Handel.

Opgeve uitgevoerde producten over het 1ste halfjaar 1930:

rottan	277958	K.G.	f	34675.-
copra	2114013	"	f	314880.-
gomeopal	11664	"	f	2836.-
huiden	688	"	f	577.-
ebbenhout	163680	"	f	12604.-
schelpen	3884	"	f	2691.-

Jacht en vischvangst worden door de bevolking niet beoefend, slechts het noodige voor eigen onderhoud wordt gevangen. Waar Badjo's wonen wordt ook in visch eenige handel gedreven.

Industrie.

Een bijzonder Inlandsche industrie van eenige beteekenis bestaat niet.

De vrouwen ziet men soms nog aan een weef-toestel zitten, doch ook deze producten verdwijnen meer en meer om plaats te maken voor importkatoentjes.

Nabij en in Tinombo doet men wat aan vlechtwerk en maakt men rottanmatten en de "karoro" welke te Bolano wordt gemaakt, gebruikt men als zeil of vischmet.

Bij de bergbewoners is de bereiding van eigen kleding uit boombast (foeja) nagenoeg verdwenen.

h. Gezondheidstoestand. De algemeene gezondheidstoestand kan gunstig genoemd worden; malaria, mijnwormziekte en frambösia komen algemeen voor. De leprozen worden zooveel mogelijk in de kolonie te Watoesampoe opgenomen. In de kuststreek tusschen kampong Lambaroe en Saesoë treft men meerdere gevallen aan van elephantiasis. De bevolking is gevaccineerd.

i. Onderwijs.

Het landschap Parigi telt thans 1 Gouvernemensschool 2e kl. en 8 volksscholen; het landschap Moëetong een Gouvernementsvervolg-school en 10 volksscholen.

De Gouvernemensscholen staan te Parigi en Tinombo; de volksscholen te Parigimpoëe, Pelawa, Toboli, Tolole, Ampibabo, Tomoli, Toriboeloe; en Donggoeloe in het landschap Parigi en te Sinei, Sigenti, Tinombo, Beja, Palasa, Tomini, Bilano, Taopa, Toeladenggi, en Moëetong, in het landschap Moëetong.

Het schoolbezoek der volksscholen is ongunstig. Voortdurend is getracht dit te verbeteren doch tevergeefs.

Eenige volksscholen moesten wegens abnormaal hoog schoolverzuim worden gesloten. Of de oorzaak hiervan gezocht moet worden in de omstandigheid dat het onderwijzend personeel van elders afkomstig is, is mij niet bekend.

Dat men besloten heeft te Parigi een cursus te openen tot opleiding van volksonderwijzers wijst wel op de mogelijkheid.

Het onderwijzend personeel werd tot heden gerecruiteerd uit Minahassers, Gorontaleezen, Sangireezen en Talaareezen.

j. Volksgebruiken.

Zie: "de Bareë sprekende Toradja's" door Dr. Adriani en Alb. C. Kruyt, eerste deel blz. 297 e.v.

k. Grondbezit.

Onwettige ocupatie komt evenals overal elders voor. Van Bestuurszijde wordt terzake reeds het noodige verricht. In de praktijk zal men echter steeds blijven behouden dat een Inlander van een kapitaalkrachtiger niet-Inlander geld leent, waarvoor de Inlander zijn klapperboomen in tijdelijk e.q. voortdurend bezit moet afgeven.

De bevolking gaat steeds voort nieuwe ladangs aan te leggen. Over het algemeen geeft de Inlander voorkeur aan de ladangbouw. Alleen op aandrang van het Bestuur werden sawah's aangelegd. Meer en meer gaat echter ook de bevolking het nut inzien van sawahgronden.

III. VOORTBRENGSELEN.

- a. Uit het Dierenrijk. Hieromtrent werd reeds het een en ander medegedeeld onder het hoofd "Veeteelt." Het bergterrein is rijk aan herten, wilde varkens en sapi's-oetan. Verwilderde koeien en karbouwen komen hier en daar voor.
- b. Uit het plantenrijk. Gegevens omtrent de aanwezige voorraden ontbreken. Voor den uitvoer van diverse producten wordt verwezen naar bovenstaande uitvoerstaat. Levensmiddelen worden niet uitgevoerd doch wel ingevoerd v.n.l. "rijst." Gegevens omtrent den invoer ontbreken, aangezien in de Onderafdeeling geen Douane-ambtenaren aanwezig zijn. Als regel zijn voor patrouilleerende brigades voldoende levensmiddelen aan te koop.
- c. Uit het Delfstoffenrijk. "Geene."

IV. TRANSPORT-MIDDELEN.

- a. Te land. Voor het vervoer van goederen wordt v.n.l. gebruik gemaakt van ossenkarren. Bij uitzondering bezigt men paarden, terwijl voor het vervoer van copra en boschproducten wel van karbouwen gebruik wordt gemaakt. Voor personenvervoer bedient men zich van paarden, ossenkarren, rijwielen en van de enkele in de Onderafdeeling aanwezige auto's (autobussen). In 't geheel treft men een lotal particuliere auto's (autobussen) aan.
- b. Te water. Langs de kust treft men prauwenvaart aan. Behalve voor goederenvervoer wordt ook voor personenvervoer de vlerkprauw gebezigd. Meerdere vlerkprauwen zijn groot genoeg om een geheele brigade te vervoeren.
- c. Post en telegrafie. De post wordt aangevoerd door K.P.M. booten en voorts over land van Donggala middels postloopers (tusschen Tawaeli en Donggala) per prauw, tusschen Parigi en Poso vaart wakkelijks een postprauw. Een telegrafisch verbinding tusschen Parigi en elders bestaat niet. Voor het overbrengen van telegrammen wordt gebruik gemaakt van de telefonische verbinding Parigi-Donggala.

V. BESTUUR.

- a. Algemeene inrichting. De Onderafdeeling omvat twee landschappen, die elk verdeelt zijn in twee Districten, en deze in kampongs. Aan het hoofd van het landschap staat een zelfbestuurder, in Parigi Magaoe en in Moë-tong Radja genaamd. Het hoofd van het District wordt in beide landschappen Districts-hoofd en het hoofd van een kampong, kamponghoofd genoemd.

Onder het kamponghoofd treft men een of meer kepala-djaga's aan.

Bij de verkiezing van een nieuwe zelfbestuurder worden de hoofden, aanzienlijken en oudsten der kampongs van het betrokken landschap gehoord. Erfopvolging heeft dan in den regel plaats.

Het Districtshoofd wordt door den zelfbestuurder benoemd, zonder het volk gehoord te hebben, zulks omdat het Districtshoofd thans geen adatshoofd is.

Bij de verkiezing van een nieuwe kamponghoofd wordt de betrokken kampongbevolking gehoord, waarna de zelfbestuurder hem benoemd.

Het kampongbestuur wordt gevormd door het hoofd en de "ouden" van de kampong.

De verhouding tusschen het Gouvernement enerzijds en het zelfbestuur anderzijds wordt bepaald, door de "Korte verklaring."

b. Belastingen.

1e. Inkomstenbelasting.

2e. Personeelsbelasting.

3e. Slachtbelasting.

De zelfbestuurder en Districtshoofden genieten een salaris van resp. f 200.- en f 75.- per maand. De zelfbestuurders ontvangen bovendien een reistoelage van f 50.- en de Districtshoofden een reistoelage van f 20.- per maand. Andere inkomsten hebben deze hoofden niet. De kamponghoofden, geen salarissen genietende, ontvangen van elken gemeentediensplichtige een bedrag van f 1.50 per jaar, zijnde de afkopsom der eertijds verplichte pekasoewia (pinontol) diensten. Deze betaling of vergoeding is niet in besluiten of beschikkingen vastgelegd.

Bij den uitvoer van boschproducten wordt een recht (Boea-tanah) geheven. Deze belasting wordt verrekend, door den Douane-ambtenaar, die zich aan boord van elke K.P.M.-boot bevindt. Driemaandelijksch worden door het Hoofd van het Gewest de verschuldigde bedragen vastgesteld.

c. Rechtswezen.

Ten aanzien van de Zelfbestuursonderhoorigen geschiedt de rechtspraak onder leiding van het Europeesch bestuur- met inachtneming van de desbetreffende Gouvernementeerende bepalingen, volgens de Godsdienstige wetten, volksinstellingen en gebruiken, voor zoover die niet in strijd zijn met algemeen erkende beginselen van billijkheid en rechtvaardigheid. Met inachtneming van het bovenstaande wordt, voor wat de vorm der rechtspleging aangaat, zooveel mogelijk gevolgd, hetgeen dienaangaande in het Reglement tot regeling van het rechtswezen in de gewesten buiten Java-en Madoera is voorgeschreven, ten aanzien van Districtsgerechten en landraden. (Stbl. 1927 No. 277) Kleine overtredingen worden berecht door den Zelfbestuurder, als alleensprekend rechter. Deze rechtsspraak geschiedt onder toezicht van den Europeeschen bestuursambtenaar, zonder dat deze noch thans verplicht is bij de zitting tegenwoordig te zijn. Zaken van crimineelen aard worden berecht

door een rechtbank samengesteld uit het landschapshoofd en minstens twee mindere hoofden. Deze rechtbank staat onder leiding van den Europeeschen bestuursambtenaar, die dus bij elken zitting aanwezig moet zijn. (Madjelis). Civiele zaken tot f worden berecht door den Zelfbestuurder, terwijl voor civiele zaken bovengenoemd bedrag de madjelis optreedt. De meest voorkomende overtredingen zijn wegens het niet opkomen voor het verrichten van heeren-en gemeentediensten.

VI. POLITIEKE TOESTAND.

Inwendige toestand.

Op den Tienden Juni 1929 teekende de bestuurder van het landschap Moëetong, Koeti Tomboeloetoetoe poea DaEmalise, en op den Elfden d.a.v. de Bestuurder van het landschap Parigi, Tagoenoe, ten overstaand van den Resident te Manado de akten van verband, aangezien de verhouding van de beide landschappen tot het Gouvernement is geregeld op den voet van de Korte verklaring.

Uit de samenvoeging van de vroegere landschapjes Saecoese, Parigi, Ampibaboe, Toriboeloe en Kasimbar is het tegenwoordige landschap Parigi ontstaan en uit de landschapjes Sigenti en Mooetong is het tegenwoordige landschap Moëetong ontstaan.

Deze samenvoeging heeft geen politieke moeilijkheden meegebracht.

De verwantschap der hoofden heeft tot goede verstandhoudingen geleid.

Het Districtshoofd van Moëetong, Hadji Mahdan behoort tot het hoofdengeslacht van het landschap Mooetong, het Districtshoofd van Tinombo, Foeleeki, was de laatste bestuurder van het oorspronkelijke landschap Sigenti, dat in 1916 is vereenigd met het landschap Moëetong.

Een groot deel van zijn tegenwoordig ressort omvat het oude landschap Sigenti.

Het Districtshoofd van Noord Parigi, Masailli was de aangewezen opvolger van den laatsten bestuurder van het vroegere landschapje Kasimbar. Het grootste gedeelte van zijn tegenwoordig ressort omvat de vroegere landschappen Kasimbar, Toriboeloe en Ampibaboe.

Het Districtshoofd van Zuid Parigi is een oom van de tegenwoordigen bestuurder van Parigi.

OPGAVE bevolkingssterkte in de Onderafdeeling Parigi.

Landschap.	District.	Kampongs.	Aantal zielen.			Toelich-tingen.	
			mannen.	vrouwen.	Totaal		
PARIGI.	Noord Parigi.	1. Posona	174	189	363	Europeanen e.m.d.g. Chineez en Vreemde Oosterlingen zijn niet in deze staat opgenomen.	
		2. Kasimbar	318	313	631		
		3. Laemanta	135	143	278		
		4. Donggoeloe	477	493	970		
		5. Toriboeloe	365	324	689		
		6. Siëndjo	161	152	313		
		7. Tomoli	343	352	695		
		8. Lemo	417	378	795		
		9. Ampibabo	319	309	628		
		10. Ogotay	241	228	469		
		11. Sidole	282	239	521		
		12. Tolole	275	276	551		
		13. TOWERA	123	114	237		
		14. Sinioe	138	130	268		
		15. Silangä	247	233	480		
	Zuid Parigi.	16. Marantale	300	298	598		
		17. Toboli	511	442	953		
		18. Pelawa	721	719	1440		
		19. Lebo	315	246	561		
		20. Bambalemo	285	229	514		
		21. Kampal	167	178	345		
		22. Gorontalo	228	202	430		
		23. Masigi	272	300	572		
		24. Parigimpoeöe	763	695	1458		
		25. Minahassa	84	57	141		
		26. Bali	168	53	118		
		27. Olaja	189	166	355		
		28. Dolago	441	352	793		
		29. Nambaroe	91	83	174		
		30. Tindaki	233	183	416		
		31. ToroeE	252	192	444		
		32. Malakosa	85	73	158		
		33. Saesoe	184	141	325		
MOËTONG.	Tinombo.	1. Tada	433	371	804		
		2. Siney	314	335	649		
		3. Maninili	305	286	591		
		4. Sigenti	599	549	1148		
		5. Sipajo	193	200	393		
		6. Sidoan	423	368	791		
		7. Bainaä	311	290	601		
		8. Dongkas	293	259	552		
		9. Tinombo	758	728	1486		
		10. Lombok	546	524	1070		
		11. Doesoenan	458	421	879		
		12. Tiboe	390	360	750		
		13. Bobalo	710	703	1413		
		14. Eja	838	751	1589		
		15. Palasa	988	883	1871		
	Moëetong.	16. Tingkoelan	317	282	599		
		17. Tomini	348	284	632		
		18. Ogotoemoeboc	224	204	428		
		19. Ambesia	202	201	403		
		20. Tilceng	230	230	460		
		21. Mepanga	361	292	653		
		22. Ongka	360	275	635		
		23. Lamboenoe	352	337	689		
		24. Bolano	322	298	620		
		25. Badjo	177	182	359		
		26. Taopa	787	746	1533		
		27. Toeladenggie	565	465	1030		
		28. Moëetong	1056	968	2024		
Totaal generaal			22061	+	20274	=	42335